

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОЩУВАННЯ СУНИЦІ САДОВОЇ (*FRAGARIA ANANASSA*) У ПЛІВКОВИХ ТУНЕЛЯХ В УКРАЇНІ

Терещенко Я.Ю.¹, Пилип'юк С. В.¹, Лісовий О.Б.²

¹Національний університет біоресурсів і природокористування України

²Інститут садівництва НААН України

Суниця садова є однією з найулюбленіших та ягідних культур в Україні. Вміст поживних речовин (вітамін С, пектини, феноли) та високі смакові якості плодів роблять її бажаним продуктом харчування, який споживають усі верстви населення. Свіжі ягоди вживають для забезпечення організму вітамінами і мінералами прибічники здорового способу життя, а придатність даної культури до різних способів переробки (заморозка, виготовлення варення, цукатів, пастили та ін.) робить цю культурою затребованою і для переробної галузі.

З 2019 року ринок суниці в Україні активно змінюється. Згідно зі статистичними даними з 2020 по 2022 рік площа насаджень суниці садової в Україні зменшилася з 8600 до 7100 га, а в 2023 році до 7000 га [1]. Причинами зниження площ суниці садової є військові дії (окупація південно-східних регіонів України, які є традиційними для вирощування даної культури), що ускладнюють логістику та створюють проблеми зі зберіганням через нестабільне електропостачання, а також відсутність сертифікованих саджанців власного виробництва, через часткове знищення розсадників. Зменшення площ насаджень та негативний вплив абіотичних факторів призвели до зниження валового збору. У 2022 році, згідно з даними Державної служба статистики України, фермери зібрали 54,3 тис. тон суниці, що на 7,9 тис. тон менше, ніж у довоєнному 2021 році. Врожайність у 2022 році склала 7,5 т/га, 2021 року – 7,7 т/га, а 2023 року її оцінили близько 7 т/га [2]. Проте дані з неофіційних джерел, отримані від досвідчених фермерів, демонструють дещо іншу картину (наприклад, у Тернопільській та інших західних областях) у 2022 року врожайність була 20,6 т/га, а 2023 року – 16,1 т/га. Тобто це у 2 рази більше, ніж у звітах державної служби статистики [3]. Крім традиційного вирощування суниці у відкритому ґрунті в Україні дану культуру почали вирощувати і у захищеному ґрунті. Зокрема у 2023 році в господарствах усіх категорій у закритому ґрунті за офіційними даними (Держкомстат) площі зайняті ягідними культурами (суниця та полуниця, а також лохина) становили 14,0 га. Середня врожайність була зафіксована на рівні 5,8 т з 1 га, а обсяг виробництва склав 70 т. На жаль, статистичні дані по кожній ягідній культурі окремо у офіційних джерелах не відображаються, тому середня врожайність не відображають реального стану галузі. Основні площі захищеного ґрунту в Україні традиційно

зосереджені навколо великих міст й агломерацій. Адже ця продукція короткого терміну зберігання, попит на яку формується міським населенням [4].

В країнах центральної Європи, таких як Бельгія, Голландія, Ірландія, Німеччина, Швейцарія та північних регіонах Франції і Італії ще на початку 2000-х років спостерігалось зростання виробництва позасезонної суниці садової. Це стало можливим за рахунок створення конвеєру з сортів різного строку дозрівання, використання сортів нейтрального світлового дня, тривалого зберігання садивного матеріалу (розсада «фріго») та закладання насаджень у різного типу конструкція (тунелях та теплицях) у задані строки. Згадані технології дозволили розширити сезон вирощування суниці садової до 11 місяців (з кінця лютого і до середини січня) [5].

Суниця садова є однією з провідних ягідних культур і в Латвії. Проте більшість плантацій, як і в Україні, закладено у відкритому ґрунті, що зазвичай призводить до втрат врожаю через пізньовесняні заморозки, град та сильні зливи. Латвійські вчені проводили дослідження з вирощування суниці садової (сорт Хоней та Полка) в плівкових тунелях. Як додатковий захист від заморозків в плівкових тунелях було використане агроволокно. Дана технологія дала можливість почати збір врожаю на 2 тижні раніше, порівняно з вирощуванням у відкритому ґрунті. Крім того спостерігали покращення якості плодів та підвищення їх ваги. Використання агроволокна Agryl пришвидшило плодоношення на 3-5 діб. За їх даними, окупність конструкцій очікується на третій рік після їх встановлення, за рахунок високої вартості плодів до початку основного сезону збору ягід [6].

Погодні умови весни 2025 року характеризувались несприятливими періодами для росту і плодоношення суниці садової, що призвело до зниження врожайності культури на 30-50 % в залежності від регіону. За даними метеостанції, розміщеної в ІС НААН, середньодобові температури березня склали 6,2 °С зі знаком плюс. Абсолютний максимум спостерігався на початку 2-ї декади з показником +19,9 °С, що сприяло ранньому виходу рослин суниці садової зі стану глибокого спокою. Кількість опадів реєстрували на рівні 21 мм. У квітні і травні спостерігали підвищення середньодобових температур до позначок +9,7 та 12,4 °С відповідно. Проте під час квіткування рослин суниці спостерігали зниження температурного режиму до мінус 6 °С, що призвело до ураження квітів на сортах раннього строку дозрівання. Травень ще й характеризувався високою кількістю опадів. За місяць випало 45,6 мм, що призвело до погіршення якості плодів.

Вплив вищезгаданих абіотичних факторів на формування врожаю ягідної продукції змушує українських фермерів замислитись над частковим переходом до закритого ґрунту, який потребує відпрацювання технологій з урахуванням місцевих особливостей. Тому вивчення технологічних особливостей закладання насаджень у плівкових тунелях та добір сортів, придатних для вирощування в подібних конструкціях, стає актуальним питанням сьогодення.

Список використаних джерел

1. https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2023/zb/09/zb_rosl_2022.pdf
2. https://ukrstat.gov.ua/metaopus/2024/2_03_07_03_2024.htm
3. <http://www.jagodnik.info/sunytsya-sadova-shho-v-trendi/>
4. <https://agro-business.com.ua/agro/ekonomichni-hektar/item/22078-ahroindustriia-zakrytoho-gruntu-innovatsii-ta-produktyvnist.html>
5. Philip Lieten. Strawberry Production in Central Europe. *International Journal of Fruit Science*. January 2006. P 91-105. DOI: 10.1300/J492v05n01_09
6. L. Kalmina, S. Strautina, L. Silina, V. Laugale. The possibilities of strawberry growing under high tunnels in Latvia. August 2014. *Acta Horticulturae* 1049(1049):535-540. DOI:10.17660/ActaHortic.2014.1049.80

Національний університет біоресурсів і природокористування України
Національна академія аграрних наук України
Інститут сільського господарства Полісся НААН України
Інститут продовольчих ресурсів НААН України
Інститут садівництва НААН України
Актюбінський регіональний державний університет ім. К.Жубанова
RAGT Semences
Lulea University of Technology
Університет прикладних наук Вайєнштефан-Тріздорф
International Academy of Applied Sciences in Lomza

**Матеріали МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ
«ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА, ЛОГІСТИКИ ТА
ПЕРЕРОБКИ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА»**

*присвяченої 110-річчю від дня народження видатного вченого,
основоположника кафедри технології зберігання, переробки та
стандартизації продукції рослинництва,
завідувача кафедри з 1968 по 1987 рр.,
доктора сільськогосподарських наук, професора
ЛЕСИКА БОРИСА ВАСИЛЬОВИЧА
2-3 червня 2025 року*

Київ - 2025

Матеріали доповідей міжнародної науково-практичної конференції «Інноваційні технології виробництва, логістики та переробки продукції рослинництва» присвяченої 110-річчю від дня народження видатного вченого, основоположника кафедри технології зберігання, переробки та стандартизації продукції рослинництва, завідувача кафедри з 1968 по 1987 рр., доктора сільськогосподарських наук, професора Лесика Бориса Васильовича, 2-3 червня 2025р./ Редкол.: Подпрятів Г.І. (відп. ред.) та ін. Київ, 2025. 260 с.

Матеріали доповідей подані в авторській редакції учасників конференції

Відповідальний редактор: Г.І. Подпрятів

Технічне редагування, комп'ютерна верстка: В.І.Войцехівський

Адреса установи:

Національний університет біоресурсів і природокористування України
(НУБіП України)

вул. Героїв оборони, 15, м. Київ

03041, Україна

<https://nubip.edu.ua>

Агробіологічний факультет: <https://nubip.edu.ua/structure/abf>

Кафедра технології зберігання, переробки та стандартизації продукції
рослинництва ім. проф. Б.В. Лесика:

<https://nubip.edu.ua/node/1106>

<https://nubip.edu.ua/node/25814>